

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА
ТА КРИМІНОЛОГІЇ,
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО
ПРАВА**

**МАТЕРІАЛИ
ІІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВА, ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ»,
ПРИСВЯЧЕНОЇ 10-РІЧЧЮ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

О.К. ВАСИЛЯКА

Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ: СТИСЛИЙ ОГЛЯД ПРОБЛЕМАТИКИ

Якісно новий рівень розвитку науки та техніки дозволив суб'єктам підприємницької діяльності використовувати різні види результатів інтелектуальної діяльності (технічні, біологічні, економічні тощо) для зміцнення своєї конкурентоспроможності. Найбільше ефективно дана ціль досягається у випадку, коли відомості, що становлять зміст того або іншого результату інтелектуальної діяльності, обумовлюють в силу їх невідомості третім особам фактичну монополію суб'єкта підприємницької діяльності.

Дана обставина обумовила практику використання поряд з механізмами авторського права, патентного права й інших традиційних інститутів права інтелектуальної власності механізму комерційної таємниці, заснованого на збереженні конфіденційності відомостей, що становлять зміст певного результату інтелектуальної діяльності.

Традиційно використовувана в міжнародній практиці конструкція комерційної таємниці була відома ще вітчизняному дореволюційному праву. Питання, що стосуються визначення правової природи комерційної таємниці та захисту комерційної таємниці від розголошення, розглядалися, зокрема, у роботах відомих вчених В. В. Розенберга та Г. Ф. Шершеневича.

Однак надалі в силу особливостей державної політики радянського періоду комерційна таємниця розглядалася як конструкція *pop grata*, про що свідчать, зокрема, такі нормативні правові акти, як Положення про робочий контроль від 14 (27) листопада 1917 р. і Правила публічної звітності промислових і торговельних підприємств і кредитних установ, затверджені Постановою РНК від 24 серпня 1926 р.

Законодавче відродження інституту комерційної таємниці відбулося на початку 1990-х років у рамках Закону СРСР від 4 червня 1990 р. «Про підприємства в СРСР». Остаточне оформлення поняття комерційної таємниці одержало в статті 505 Цивільного кодексу України. Це, однак, не внесло необхідної для ефективного використання даної конструкції визначеності в питання правового становища суб'єктів підприємницької діяльності, що є власниками відомостей, які становлять комерційну таємницю.

Дана обставина породила різні теоретичні та практичні проблеми, зокрема, проблему співвідношення законодавчо закріпленого поняття комерційної таємниці з такими використовуваними в українській і зарубіжній правовій доктрині та правозастосовній практиці термінами,

як ноу-хау, секрети виробництва, торговельні секрети, промислова таємниця, підприємницька таємниця тощо; проблему визначення природи права на комерційну таємницю; проблему виявлення кола можливостей, наданих власникові права на комерційну таємницю; проблему вдосконалювання законодавчого регулювання, що стосується питань відповідальності за порушення права на комерційну таємницю тощо.

У роботах вітчизняних авторів зачіпаються і спеціальні питання регулювання відносин, пов'язаних з використанням відомостей, що становлять комерційну таємницю. Зокрема, погляди на природу права на комерційну таємницю висловлювалися в наступних наукових публікаціях: Сляднева Г.О. «Право суб'єкта господарювання на комерційну таємницю та його захист» (2005), Носік Ю. В. «Права на комерційну таємницю в Україні (цивільно-правовий аспект)» (2006).

Найбільше число наукових публікацій стосується захисту права на комерційну таємницю, а саме, захисту права на комерційну таємницю від розголошення її працівником. Серед них слід зазначити роботи Харламової С.О. «Кримінальна відповідальність за незаконні дії з відомостями, що становлять комерційну або банківську таємницю» (2007), Рудика М.В. «Суб'єкт незаконного збирання та розголошення відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю як складовий елемент інформації з обмеженим доступом» (2008).

Розвиток поняття комерційної таємниці в законодавстві зарубіжних держав (наприклад Австрії, ФРН), а також на міжнародно-правовому рівні (наприклад, у рамках Угоди по торговельних аспектах прав інтелектуальної власності) демонструє тенденцію до універсалізації вищевказаного поняття, що проявляється у відході від концепцій секретів виробництва, торговельних секретів тощо, до більш загальних категорій, що охоплюють увесь спектр незагальновідомих відомостей, що представляють комерційну цінність для їхнього власника (технічних, економічних, організаційних тощо).

Доцільним представляється законодавче закріплення наступного визначення комерційної таємниці: комерційна таємниця — це технічна, економічна та інша використовувана в підприємницькій діяльності інформація (як задокументована, так і незадокументована), яка має дійсну або потенційну комерційну цінність в силу невідомості її третім особам, при тому, що до даної інформації немає вільного доступу на законній підставі та власник інформації вживає розумних заходів до охорони її конфіденційності.